

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยนำมาสรุป อภิปรายผล และเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม
5. เพื่อให้ได้รูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

ปัจจัยตัวแปรอิสระ คือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 1) ด้านการกระจายอำนาจ 2) ด้านนิติธรรม 3) ด้านความยุติธรรม 4) ด้านการมีส่วนร่วม 5) ด้านความโปร่งใส 6) ด้านคุณธรรม 7) ด้านความรับผิดชอบ และ 8) ด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 1) ด้านประสิทธิภาพ 2) ด้านความคุ้มค่า 3) ด้านผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 4) ด้านความสะอาดที่ประชาชนได้รับและ 5) ด้านประโยชน์สุขของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลและตัวแทนประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคามที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี จำนวน 124 แห่ง ๆ ละ 8 คน รวม 992 คน ประกอบด้วยบุคคล ดังนี้

1.1.1 บุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบล แห่ง ๆ ละ 4 คน รวม 496 คน

ประกอบด้วย

- 1) นายกอง้องการบริหารส่วนตำบล จำนวน 124 คน
- 2) ประธานสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 124 คน
- 3) ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 124 คน และ
- 4) ตัวแทนหัวหน้าส่วนราชการองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 124 คน

1.1.2 ตัวแทนประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลจำนวน 4 คน

แห่ง ละ 4 คน รวม 496 คนประกอบด้วย

- 1) สมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล แห่งละ 2 คน จำนวน 248 คน
- 2) ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 124 และ
- 3) ผู้นำชุมชน หรือผู้นำอาชีพ จำนวน 124

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลและตัวแทนประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคามจำนวน 286 คน โดยการใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973 : 727) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คนของแต่ละ อบต. จำนวนเต็ม จึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 320 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และแบบอย่างง่าย

1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง จากบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 10 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.3.1 กลุ่มที่ 1 ได้แก่ บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีค่าจากการประเมินการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี สูงสุดในจังหวัดมหาสารคามจำนวน 5 คน ดังนี้

- 1) ท้องถิ่นอำเภอ
- 2) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล
- 3) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) กำนันหรือ ผู้ใหญ่บ้าน
- 5) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำอาชีพ

1.3.2 กลุ่มที่ 2 ได้แก่บุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่

มีค่าจากการประเมินการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ต่ำสุดในจังหวัดมหาสารคามจำนวน 5 คน
ดังนี้

- 1) ท้องถิ่นอำเภอ
- 2) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล
- 3) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) กำนันหรือ ผู้ใหญ่บ้าน
- 5) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม
และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงปริมาณ

1.1 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกเป็น นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน
(ตัวแทนภาครัฐ) และตัวแทนประชาชน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร
ตามการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม
ประกอบด้วย 8 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารตามหลักการ
บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม 5 ด้าน

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตาม
การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

1.2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบ สัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-dept Interview) เพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดมหาสารคาม

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 320 คน จำแนกตามบุคลากรองค์การบริหารส่วน ตำบล และตัวแทนประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 80 คน (ร้อยละ 25.00) ที่เหลือ คือ นายกององค์การบริหารส่วน ตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนหัวหน้า ส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและ และผู้นำชุมชน หรือ ผู้นำอาชีพ ประเภทละ 40คน(ร้อยละ 25.00)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 8 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านนิติธรรม ด้านความยุติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจาย อำนาจ และด้านความโปร่งใส

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การ บริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย

ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับ มากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความสะอาดที่ประชาชนได้รับ ด้าน

ประสิทธิภาพ ด้านผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ด้านประโยชน์สุขของประชาชน และด้านความคุ้มค่า

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์หัตถดอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จกับความสำเร็จ

ในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม

พบว่า ตัวแปรด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จกับความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 8 ปัจจัยสามารถอธิบายตัวแปรตามคือ ความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ได้ ร้อยละ 63.4 มีค่า $R^2 = .634$ และมีค่า $F = 67.291$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .01$ กล่าวคือ ความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ซึ่งพบว่าจะมีตัวแปรอิสระที่สำคัญเข้าสู่สมการ 6 ด้าน คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านนิติธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านภาวะผู้นำ ดังนั้นสมการทำนายเขียนได้ ดังนี้

$$Y = 1.172 + -.144X_1 + .253X_2 + .109 X_3 + .242X_4 + .191X_5 + .071X_6$$

ตอนที่ 5 สรุปผล จากการสัมภาษณ์ แบบเจาะจง (Focus Group Interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) บุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 10 คน ปรากฏ ดังนี้

1. ด้านนิติธรรม ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่า หลักนิติธรรมมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อให้เกิดต่อความสำเร็จยิ่งขึ้น ควรมีโครงการให้การอบรมความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายและระเบียบปฏิบัติแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล และควรให้ความรู้ประชาชน เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรและของบุคลากร

2. ด้านความโปร่งใส ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่า ความโปร่งใสมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อให้เกิดต่อความสำเร็จยิ่งขึ้น ควรเชิญตัวแทนประชาชนเข้ามาสังเกตการณ์การดำเนินงานอย่างเปิดเผย ควรให้ความรู้ความเข้าใจในประชาชนการตรวจสอบและติดตามการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และควรให้ฝ่ายปกครองคือกำนันผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงาน

3. ด้านคุณธรรม ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่า คุณธรรมมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

และเพื่อให้เกิดต่อความสำเร็จยิ่งขึ้น ควรจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกฝังเรื่องคุณธรรมทั้งผู้บริหารและพนักงานควรรับการอบรมร่วมกัน อย่างต่อเนื่อง มีบทลงโทษผู้กระทำผิด และควรมีตัวแทนประชาชนรับทราบ การตัดสินใจที่สำคัญ

4. ด้านความรับผิดชอบ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่าความรับผิดชอบ

มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดและเพื่อให้เกิดต่อความสำเร็จยิ่งขึ้น ควรมีการประเมิน ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารงานและการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่ง โดยกำหนดไว้ในกฎหมาย ควรให้ผู้นำประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ได้รับทราบงานในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

5. ด้านภาวะผู้นำ ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนให้ความเห็นตรงกันว่า ภาวะผู้นำมีผลต่อ

ความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อให้เกิดต่อความสำเร็จยิ่งขึ้น ควรให้มีการศึกษาอบรมภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารทุกระดับขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ผู้บริหารควรเสียสละให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ผู้นำที่ดีต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

อภิปรายผล

คำว่า “การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี” มาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษ คือ Good Governance นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน

1. จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านการกระจายอำนาจ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการกระจายอำนาจส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับในการกระจายอำนาจ และองค์การบริหารส่วนตำบลมอบความรับผิดชอบต่องานให้กับผู้สั่งงานทุกระดับ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการจัดบริการสาธารณะและพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้ครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ และให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่นซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนแปลงและเป็นต้นทุนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการ

กระจายอำนาจ และการปกครองท้องถิ่นไทย ให้เป็นธรรมาภิบาล โดยรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนกลไกในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างจริงจัง และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสาระเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในอีกหลายเรื่อง ผลการวิจัย

สอดคล้องกับจรัส สุวรรณมาลา (2546 : 42-53) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลไว้

ว่าต้องมีการกระจายอำนาจ เพราะการกระจายอำนาจ เพราะในองค์กรขนาดใหญ่มีหลายหน่วยงาน และมีบุคคล ผู้ปฏิบัติงานจำนวนมาก มีระบบการกระจายอำนาจและมอบอำนาจหน้าที่ ช่วยให้ผู้บริหารสูงสุดทำงานได้มากขึ้น การกระจายงานทำให้งานมีคุณภาพและประสิทธิภาพทุกระดับสอดคล้องกับ วรเชษ จันทรศร (2555 : 66-67) อธิบายว่า ปัจจุบันธรรมาภิบาลถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการบริหารกันอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับประชาคมโลก ระดับประเทศ หน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐ บริษัท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงปัจเจกบุคคล ซึ่งในการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ควรมีการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถและพลังประชาชนในการมีส่วนร่วมเลือกผู้ปกครอง และเพิ่มความสามารถของประชาสังคมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และสอดคล้องกับคราเว (Clarke, 2001 ; อ้างถึงใน ณพัฑูร ศรีชนะ, 2554 : 72-73) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง

1.2 ปัจจัยด้านนิติธรรม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านนิติธรรมส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดระเบียบเหมาะสมกับสถานการณ์ และองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อข้อบัญญัติ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ นัยนา เกศวิชัย (2549 : 12) ที่อธิบายว่าการที่ประชาชนได้รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง ตามกฎหมายในฐานะ และสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อความสุขของของตนเองและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่ง สอดคล้องกับธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ให้ความสำคัญแนวคิดธรรมาภิบาล ซึ่งปรากฏชัดเจนในช่วงปี ค.ศ. 1995 โดยกำหนดหลักความคงเส้นคงวาของกฎหมายเป็นเครื่องบ่งชี้หรือชี้วัดธรรมาภิบาล 1 ใน 4 มิติ สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 กำหนดให้นิติธรรมเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของธรรมาภิบาล สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 2-9) ที่ได้กำหนดหลักนิติธรรม เป็นองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับอำนาจ ปันยารชุน. (2541 : 12-13)

ที่เสนอหลักนิติธรรมเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหา
 สนธยา ชาญเสน (2547 : 124) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใน
 จังหวัดมุกดาหารต่อการปฏิรูปการเมืองตามแนวธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การ
 บริหารส่วนตำบลในจังหวัดมุกดาหาร มีทัศนคติด้านหลักนิติธรรมในระดับสูง สอดคล้องกับ
 งานวิจัยของจักรภัทร ชารีคำ (2550 : 93) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการ
 ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยจังหวัด
 มหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยจังหวัดมหาสารคาม ด้านหลัก
 นิติธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติ ไชยมหา (2555 : 75-76) ได้ทำการ
 วิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน
 จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
 ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านระบบยุติธรรม ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านระบบยุติธรรม ส่งผลต่อ
 ความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม
 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลในการพิจารณาความก้าวหน้า
 ของพนักงานอย่างยุติธรรม และองค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงการพัฒนากระจายสู่ชุมชนอย่าง
 เท่าเทียมกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (2554 : 15-16) ที่ได้ศึกษา
 พบว่า ธรรมาธิปไตยจึงเป็นระบอบการปกครองสูงสุด โดยมีความยุติธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญ
 เพราะทำให้มนุษย์ไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีจิตสำนึกสูง
 สอดคล้องกับ สถาบันวิดิทัศน์ (2546 : 61) ที่พบว่าที่ธนาคารโลก ซึ่งเป็นหน่วยงานที่นำคำว่า
 “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) มาใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี 1989 ในรายงานเรื่อง
 Sub Sahara Africa : From Crisis to Sustainable Growth โดยได้กล่าวถึงความสำคัญของการมี
 ธรรมาภิบาลในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย ใน
 ที่สนะของธนาคารโลก Good Governance คือการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของ
 บ้านเมืองด้วยการให้บริการ ด้วยระบบที่ยุติธรรม สอดคล้องกับสุพจน์ ทราญแก้ว (2551 : 96)
 ที่ได้ศึกษา พบว่ามูลนิธิ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทยเสนอความคิดเห็นว่า ธรรมาภิบาล
 หรือ Good governance จะต้องมีกฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน (Fair legal framework and
 predictability) คือมีกรอบของกฎหมายที่มีความยุติธรรมและเป็นธรรมสำหรับกลุ่มคนต่าง ๆ ใน
 สังคม สอดคล้องกับงานเขียนของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 63-65) ที่ได้เสนอความ
 ยุติธรรมของกฎหมายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล โดยอธิบายว่า การใช้กฎหมาย

ที่ยุติธรรมในการปกครองประเทศควรใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐาน และทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรม และถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

1.4 ด้านการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อ

ความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาชุมชน และการที่องค์การบริหารส่วนตำบลเชิญประชาชนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการบริหารงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545 : 243-244) ที่อธิบายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการบริหารการปกครอง เพราะประชาชนจะรู้ว่าความต้องการของตนคืออะไร ทำให้สามารถกำหนดแนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการได้เหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกจุดและตรงประเด็น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 2-9) ได้กำหนดให้การมีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญประการหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดธรรมาภิบาล โดยได้ให้เหตุผลว่าความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ รวมถึงการประหยัคงบประมาณ รวมถึงความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วม สอดคล้องกับทนะศักดิ์ ชูบุรณ (2543 : 4) อ้างถึงกระทรวงมหาดไทย ในซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดการมีส่วนร่วมเป็น 1 ใน 11 องค์ประกอบของการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพราะการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่รัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้การบริหารเกิดพลัง และเกิดประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 1-65) ได้เสนอการมีส่วนร่วมของประชาชนในธรรมาภิบาล โดยเสนอให้ประชาชนทั้งชายและหญิงมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันทั้งโดยตรงหรือทางอ้อมโดยผ่านสถาบันต่างๆที่มีอำนาจอันชอบธรรม สอดคล้องกับ ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ (2545 : 44-50) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล โดยให้เหตุผลที่น่าสนใจว่า การมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความคุ้มค่าในการบริหารงานเพราะจะช่วยตรวจสอบนโยบายและการดำเนินการของรัฐ การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ทุกระดับตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปจนถึงระดับภูมิภาค และระดับชาติ สอดคล้องกับ บวร วิเศษสุนทร (2550 : 95-100) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย หลักความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปาลาสีมาล์ ซีรัฐมานนท์ (2551 : 72) ได้ทำการศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ

พนักงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า พนักงาน เทศบาลตำบลลำโรงเหนือ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ด้านหลักความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ฌพัชอร ศรีชนะ (2555 : 85) ได้ทำการศึกษา อรรถบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตาม หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัด ร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านความโปร่งใส ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านความโปร่งใส ส่งผลต่อ

ความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ ประชาชนทราบเป็นประจำ และองค์การบริหารส่วนตำบลมีตัวชี้วัดความ โปร่งใสที่เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ ผลการวิจัยสอดคล้องกับจากรูวรรณ เมณฑกา (2546 : 39) ที่ได้อธิบายใน การส่งเสริมธรรมาภิบาลของท้องถิ่นตามหลักความ โปร่งใสในความหมายเชิงบวก เป็นการมุ่งเน้น ให้เห็นถึงการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในองค์การของรัฐที่ได้กระทำการเพื่อประโยชน์ของ สาธารณะ โดยปราศจากการซ่อนเร้น หลักเสียงการได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตน มีการผูกขาดอำนาจ หน้าที่ ใช้อำนาจเกินขอบเขต ขาดการตรวจสอบ สอดคล้องกับสถาบันวิดิทัศน์ (2546 : 61) โดย อ้างถึงธนาคารโลก โดยได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีธรรมาภิบาลในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของ ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย ในทัศนะของธนาคารโลก Good Governance คือการ มีฝ่ายบริหารที่โปร่งใส สอดคล้องกับสุจิตรา บุญยรัตนพันธ์ (2549 : 6) โดยอ้าง ธนาคาร เพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งองค์การที่ให้ความสำคัญหลักความ โปร่งใส (Transparency) ไว้ในแนวคิดธรรมาภิบาล โดยกำหนดความ โปร่งใส เป็นเครื่องบ่งชี้หรือชี้วัด ธรรมาภิบาล สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 2-9) ได้กำหนดความ โปร่งใส เป็น 1 ใน 6 ประการ ของหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนด องค์ประกอบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดให้ความ โปร่งใส (Transparency) สอดคล้องกับ อานันท์ ปันยารชุน (2541 : 12-13) ได้เสนอหลักความ โปร่งใสเป็นองค์ประกอบ สำคัญของ ธรรมาภิบาลไว้ ว่าธรรมรัฐจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าทุกอย่างอยู่ภายใต้ระบบที่เต็มไปด้วยความ น่าสะพรึงกลัวหรือภายใต้อำนาจรัฐและระบบราชการที่ล้นฟ้า โดยที่ประชาชนไม่มีสิทธิที่จะทราบ ข้อมูลข่าวสารมีกระบวนการปกปิด และการบริหารที่ขาดความ โปร่งใส ไว้ในองค์ประกอบ หมายถึงการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบได้ ชัดเจน เปิดเผย เป็นไปตามที่แจ้งไว้กับประชาชนหรือ สาธารณะ และสอดคล้องกับ จรัส สุวรรณมาลา (2546 : 42-53) ที่ได้กล่าวถึงการดำเนินงานอย่าง

โปรงใส ว่าเป็นองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล โดยได้อธิบายว่าการดำเนินงานอย่างโปรงใส คือ เมื่อดำเนินการสมเหตุสมผลแล้ว ก็สามารถแจ้งข้อมูล และการตัดสินใจ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ไม่ต้องปกปิดเป็นความลับ การเปิดเผยข้อมูลควรเปิดเผยในส่วนที่เปิดเผยได้ และมีเพียงพอที่จะได้รับความเชื่อถือ เพราะความเชื่อถือ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ สอดคล้องกับ

ฉลตองนพ อัมพรรัตน์ (2550 : 80-81) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลในตำบลกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลหลักความโปรงใส อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปาลาสีมาล์ ธีรัฐธนาณ (2551 : 72) ได้ทำการศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า พนักงาน เทศบาลตำบลลำโรงเหนือ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลด้านความโปรงใสอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ณพัชรอร ศรีชนะ (2555 : 85) ได้ทำการศึกษา การบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ดด้านความโปรงใสอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สันติ ไชยมหา (2555 : 75-76) ได้ทำการวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ด้านความโปรงใสอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลยึดประโยชน์ของประชาชนของประชาชนในการปฏิบัติงาน และบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักคุณธรรมในการดำรงชีวิต ผลการวิจัยสอดคล้องกับหลักในทางพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม หรือยึดมั่นในคุณธรรม เช่น หลักคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา หรือหลักราชสังคหะ หลักธรรมในพุทธศาสนา ที่ชื่อว่า “ราชสังคหะ” เป็นอีกหลักธรรมหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ชื่อว่าเป็นผู้มีคุณธรรม หรือ ทศพิธราชธรรม ทศพิธราชธรรมหมายถึง หลักที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 10 ประการ หลักธรรมดังกล่าว เป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารโดยทั่วไป ถ้าทำเช่นนี้ได้จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีคุณธรรม เป็นคนดี และได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไป สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดย

กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการบริหารจัดการ โดยยึดหลักคุณธรรม โดยอธิบายว่า หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2546 : 13-15) ได้กล่าวถึงหลักคุณธรรมว่าเป็นองค์ประกอบ ของหลักธรรมาภิบาล โดยอธิบายว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในเรื่องความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติกับคน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมให้ประชาชนได้พัฒนาคุณธรรมตนเองไปพร้อมกัน ทั้งนี้เพื่อสะท้อนคุณค่าที่ดีงามของมนุษย์ สอดคล้องกับมนตรี กนกวารี (2548 : 1-60) ได้เขียนบทความรัฐธรรมนูญกับการวางรากฐานธรรมาภิบาลซึ่งหลักใหญ่ใจความของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในบางมาตรา ได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดและคุณค่าในเรื่องธรรมาภิบาล และรองรับต่อ แนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยกำหนดให้หลักคุณธรรมเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของธรรมาภิบาล

1.7 ด้านความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ตระหนักในสิทธิหน้าที่ และเสรีภาพของ ประชาชน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 2-9) ได้กำหนดความรับผิดชอบ คือการได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2546 : 13 - 15) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ในหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตัดสินใจใด ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชนรวมถึงการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 63-65) ได้เสนอธรรมาภิบาล เกี่ยวกับพันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจใด ๆ ของภาครัฐที่ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำต่อสาธารณชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้น โดยคำนึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลักและมีจิตใจเสียสละ เห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่ สอดคล้องกับ บวร วิเศษสุนทร (2550 : 95-100) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลในเขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับ สอดคล้องกับ ปาลาสิมัลลี ชีร์ธูมานณ์ (2551 : 72) ได้ทำการศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาล : ศึกษากรณี

เทศบาลตำบลลำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า พนักงาน เทศบาลตำบลลำโรงเหนือ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ด้านหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สันติ ไชยมหา (2555 : 75-76) ได้ทำการวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ด้านหลักความรับผิดชอบโดยรวม อยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านภาวะผู้นำ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแสดงให้เห็นว่าตนเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสำนึกในความรับผิดชอบ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ดี ผลการวิจัยสอดคล้องกับสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550 : 15-16) อธิบายว่าค่านิยมของภาวะผู้นำส่วนใหญ่มาจากแนวคิดเรื่องคุณลักษณะ (Traits) พฤติกรรม (Behavior) การใช้อิทธิพล (Influence) และรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ (Interaction patterns) ของผู้นำเป็นหลักสำคัญ สอดคล้องกับ ริชชาร์ดส์ และ เอลเกิล (Richards & Engle. 1986 : 31) ที่ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การจุดประกายวิสัยทัศน์ให้ผู้อื่นมองเห็น พร้อมทั้งปลูกฝังเป็นค่านิยมและสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้สามารถปฏิบัติได้สำเร็จ สอดคล้องกับแบส (Bass. 1985 : 230-236) ที่ได้แสดงความเห็นไว้ว่า ภาวะผู้นำที่เป็นบุคลิกภาพและผลของบุคลิกภาพ (Leadership as a Personality and its Effects) ภาวะผู้นำตามแนวนี ส่วนใหญ่จะเน้นคุณสมบัติที่เป็นจุดเด่นของตัวผู้นำเอง ซึ่งสามารถทำให้ผู้อื่นเต็มใจที่จะปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาริธา (2540 : 62) ที่เน้นบทบาทความเป็นผู้นำ คือมีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้น และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์การมีทักษะในกระบวนการกลุ่ม และสอดคล้องกับ กมลวรรณ ชีระจินต์ (2545 : 162) ที่ได้ทำการศึกษาวจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำของ สาธารณสุขอำเภอในภาคใต้ ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของสาธารณสุขอำเภอในภาคใต้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของสาธารณสุขอำเภอในภาคใต้ ได้แก่ การมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำ

2. การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานไว้ ดังนี้ ปัจจัยด้านการกระจายอำนาจ ด้าน
 นิติธรรม ด้านความยุติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ
 ด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สมการ
 ทำนายเขียนได้ ดังนี้

$$Y = 1.172 + -.144X_1 + .253X_2 + .109 X_3 + .242X_4 + .191X_5 + .071X_6$$

ผลการวิจัยสอดคล้องกับบทสรุป สรณัศครินทร์(2547: 82) ได้ทำการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาล
 มาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า
 การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัด
 เชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก สอดคล้องกับบวร วิเศษสุนทร (2550 : 95-100) ได้ทำการศึกษา
 เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใน
 เขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำ
 หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวม
 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับปาลาสีมาลี ศรีรัฐมานนท์ (2551 : 72) ได้ทำการศึกษา การบริหารงาน
 ตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมือง
 จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า พนักงาน เทศบาลตำบลสำโรงเหนือ มีความคิดเห็นต่อ
 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับณพัชร
 ศรีชนะ (2555 : 85) ได้ทำการศึกษา การบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของ
 องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตาม
 หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัด
 ร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสันติ ไชยมหา (2555 : 75-76) ได้ทำการวิจัย
 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัด
 นครพนม ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
 ไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ 3 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการ
 กระจายอำนาจ 2)ด้านความยุติธรรม 3)ด้านการมีส่วนร่วม สามารถนำมาอภิปรายผลได้ว่า ตัวแปร
 ทั้ง 3 ตัว จะมีอิทธิพลในเชิงลบหรือในทางกลับกัน คือ ทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหาร
 จัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ลดลง และสามารถนำมา
 อภิปรายรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการกระจายอำนาจ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการกระจายอำนาจ ส่งผลทางลบต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม หมายความว่า เมื่อมีการกระจายอำนาจมากขึ้น ความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีกลับลดลง แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการจัดบริการสาธารณะและพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะแก่ ตัวแปร ด้านการกระจายอำนาจ มีอิทธิพลในเชิงลบหรือในทางกลับกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากฎหมายไม่ได้ระบุไว้ชัดเจน ว่าตำแหน่งใดควรมีอำนาจหน้าที่อย่างไร และแต่ละอำนาจมีความสัมพันธ์กันอย่างไร อีกประการหนึ่งผู้ที่มีอำนาจอาจใช้อำนาจไปในทางที่มีขอบโดยอาศัยช่องโหว่ และช่องว่างของกฎหมาย ส่อไปในทางทุจริต และทุจริตโดยสามารถปกปิดการทุจริตได้ และเป็นที่น่าท้อใจโดยทั่วไปว่าการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง หรือการเข้าสู่ตำแหน่งในทางราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้เงินค่อนข้างมาก การทุจริตดังกล่าวทำให้เกิดการเบียดบังงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นปีละเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของพระมหาสนธยา ชาเสน (2547 : 8-9) ที่ได้จากการสัมภาษณ์นายอำเภอและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางคน พบปัญหาที่น่าสนใจ เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมุกดาหาร เช่น มีความขัดแย้งระหว่างคณะผู้บริหารด้วยกันเอง คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง ขาดความเข้าใจในกฎหมาย ระเบียบ การรับบุคลากรเข้าทำงานไม่โปร่งใส บุคลากรในหน่วยงานไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน เพราะมีการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก มีการจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์กันเองระหว่างคณะผู้บริหาร และผู้รับเหมาก่อสร้าง มีการร้องเรียนกันเอง เพราะการแบ่งประโยชน์กันไม่ลงตัว นักการเมืองในระดับท้องถิ่นมีพฤติกรรมทางการเมืองที่คล้ายกับนักการเมืองระดับชาติ โดยมุ่งผลประโยชน์ของตนเป็นเกณฑ์ ไม่มุ่งทำงานเพื่อท้องถิ่นตนเองอย่างจริงจังเท่าที่ควร งบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นมีจำนวนจำกัด และการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถเกิดการทุจริตขึ้นได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวว่า ตัวแปรด้านการกระจายอำนาจจึงมีอิทธิพลในเชิงลบหรือในทางกลับกันกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

2. ด้านความยุติธรรม ทุกยุคทุกสมัยได้พยายามที่จะตอบปัญหาว่า ความยุติธรรมคืออะไรกันแน่ เป็นการแสวงหาคำตอบที่ยากเพราะเมื่อสังคมและกฎหมายอยู่ในสภาพที่ไม่พึงปรารถนา คำตอบของความยุติธรรมยังหาข้อสรุปไม่ได้ อย่างไรก็ตามความยุติธรรมของกฎหมายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยอธิบายว่า การใช้กฎหมายที่ยุติธรรมในการปกครองประเทศควรใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐาน และทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของ

กฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรม และถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่างๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่ ตัวแปร ด้านความยุติธรรม มีอิทธิพลในเชิงลบหรือในทางกลับกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางปฏิบัติ ผู้บริหารเป็นผู้ใช้กฎหมาย อาจอาศัยช่องว่างหรือช่องโหว่ของกฎหมายแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเอง มีความเลียงเพื่อพวกพ้อง ทำให้ข้าราชการและประชาชนส่วนหนึ่งไม่ได้รับความยุติธรรม สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม. 2555 กล่าวคือระหว่างปี 2553-2555 มีปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ตัวอย่าง เช่น

มีการโอนย้ายพนักงานส่วนตำบลกรณีมีความขัดแย้ง จำนวน 49 ราย ร้องเรียนของพนักงานส่วนตำบลที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน จำนวน 5 ราย ร้องขอความเป็นธรรมกรณีนายกององค์การบริหารส่วนตำบลไม่พิจารณาเลื่อนระดับให้พนักงานส่วนตำบล จำนวน 3 ราย ขอความเป็นธรรมกรณีไม่พิจารณาต่อสัญญาจ้าง จำนวน 6 ราย มีการร้องขอความเป็นธรรมกรณีพนักงานจ้างถูกเลิกจ้างโดยไม่มีเหตุผล จำนวน 7 ราย ร้องเรียนการเรียกร้องผลประโยชน์จากการสรรหาพนักงานส่วนตำบลตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 5 แห่ง จากการพิจารณาปรับโอนพนักงานส่วนตำบล จำนวน 3 แห่ง จากการเปิดสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเป็นพนักงานส่วนตำบล จำนวน 4 แห่ง จากการแต่งตั้งพนักงานส่วนตำบลที่สูงขึ้น (ตำแหน่งบริหาร) จำนวน 5 แห่ง จากการจากการเปิดกรอบอัตราจ้างพนักงานส่วนตำบล จำนวน 4 แห่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ตัวแปรด้านความยุติธรรมจึงมีอิทธิพลในเชิงลบหรือในทางกลับกันกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

3. ด้านการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมหรือเป็นการกระทำที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนในการปฏิบัติงาน หรือเข้าไปดำเนินการร่วมกัน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมค้นหาปัญหา ร่วมการเรียงลำดับของปัญหา ร่วมการดำเนินการ ร่วมการประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ โดยในการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องทำด้วยความเต็มใจและสมัครใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการปกครองประเทศในระบบประชาธิปไตย เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น กระบวนการในลักษณะของการให้ข้อคิดเห็น ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐในการบริหารการปกครองประเทศ หรือเป็นเครื่องชี้วัดว่ารัฐควรดำเนินการอย่างไรต่อไป โดยเฉพาะท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด แต่ ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วม มีอิทธิพลในเชิงลบหรือในทางกลับกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลังจากมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายประการ จากการศึกษาของ โกววิทย์ พวงงาม (2550 ข : 193) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการตัดสินใจของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัด

โครงการพัฒนา บางแห่ง เงินรายได้บางแห่งมีน้อย ไม่สามารถนำมาพัฒนาตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถและเทคนิคของพนักงานไม่สอดคล้องกับหน้าที่ มุ่งพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและการจัดซื้อจัดจ้างมากเกินไป ทำให้เป็นช่องทางของการคอร์รัปชันได้ง่าย ผู้บริหารและสมาชิกทั่วค่ายकरทำงานของพนักงานส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบลไม่เข้าใจ

กฎระเบียบต่าง ๆ เป็นเหตุให้การปฏิบัติงาน ผิดกฎหมายและผิดระเบียบในหลายเรื่อง และประชาชนทั่วไปยังไม่เข้าใจอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้ประชาชนส่วนมากขาดการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ การบริหารงานอย่างแท้จริง ด้วยเหตุผลดังกล่าวว่า ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วม จึงมีอิทธิพลในเชิงลบหรือในทางกลับกันกับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนิติธรรม 2) ด้านความโปร่งใส 3) ด้านคุณธรรม 4) ด้านความรับผิดชอบ และ 5) ด้านภาวะผู้นำ และเป็นตัวแปร แปรที่เข้าสู่สมการเชิงบวก และสามารถนำมาอภิปรายรายด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านนิติธรรม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านนิติธรรม ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดระเบียบเหมาะสมกับสถานการณ์ และองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อข้อบัญญัติ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายฉบับแรกในการสร้างการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ในระบบราชการ การออกกระเบียนนี้อาศัยอำนาจตามมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (สถาบันพระปกเกล้า. 2545 10-12) โดยมีสาระสำคัญ หลักการสร้างระบบการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดีกำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการบริหารจัดการโดยยึด หลักนิติธรรม ซึ่งได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย เช่นเดียวกับที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการตราข้อบัญญัติของตนเองโดยได้รับความเห็นชอบจากสภาที่สมาชิกมาจากตัวแทนของประชาชน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 2-9) ได้กำหนดหลักนิติธรรมเป็นหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ไว้ว่ากฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรมสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้ มีการปฏิรูประบบให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของตนเอง เข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่าง ๆ สอดคล้องกับ ปาลาสีมาล์ ซีริฐวานันท์ (2551 : 72) ได้ทำการศึกษา

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า พนักงาน เทศบาลตำบลลำโรงเหนือ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม สอดคล้องกับพัชอร ศรีชนะ (2555 : 85) ได้

ทำการศึกษา การบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านที่มีค่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม

2. ปัจจัยด้านความโปร่งใส ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านนิติธรรม ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบได้ ชัดเจน เปิดเผย เป็นไปตามที่แจ้งไว้กับประชาชนหรือสาธารณะ ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้การทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2546 : 13 - 15) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย หลักความโปร่งใส ซึ่งหมายถึงกระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์ กติกา มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส เช่น การบริหารกิจการต่าง ๆ สามารถเปิดเผยให้สาธารณะ สอดคล้องกับ มนตรี กนกาวี (2548 : 1-60) ได้เขียนบทความรัฐธรรมนูญกับการวางรากฐานการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีซึ่งหลักใหญ่ใจความของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในบางมาตราได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดและคุณค่าในเรื่องการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และรองรับต่อ แนวทางในการสร้างการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency) โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีกระบวนการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบความถูกต้องได้ซึ่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว อาทิกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรหลายองค์กร เช่น มาตรา 291 ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสอดคล้องกับภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธุ์ (2546 : 79) ที่ได้ทำการศึกษา ความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ได้จัดให้มีกิจกรรม เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลในหลาย

รูปแบบ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้บุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ เข้ามาศึกษาและตรวจสอบการทำงานของ องค์กรบริหารส่วนตำบลลงบังสอดคล้องกับ สอดคล้องกับ ณพัฑูร ศรีชนะ (2555 : 85) ได้ทำ การศึกษา การบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความโปร่งใสอยู่ใน ระดับมาก

3. ปัจจัยด้านคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณธรรมส่งผลต่อความสำเร็จ

ในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะคุณธรรมคือการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติ หน้าที่ให้เป็นอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อ ให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย ประจำชาติ และปัจจุบันระเบียบ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงาน โดยใช้หลัก คุณธรรม รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้วย ประกอบกับรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้กำหนดนโยบายการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ไว้ คือการเสริมสร้างมาตรฐาน ด้านคุณธรรม จริยธรรมและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ อย่างจริงจังเพื่อให้ข้าราชการเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 2-9) ได้อธิบายหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เกี่ยวกับหลักคุณธรรม ไว้ว่าการร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและ นอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่าง เกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย สอดคล้องกับ ภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธ์ (2546 : 79) ได้ทำการศึกษา ความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วน ตำบล: ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลลงบัง อำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดปราจีนบุรี ด้าน คุณธรรม พบว่า คณะกรรมการบริหารและพนักงานส่วนตำบลไม่เคยถูกร้องเรียนเรื่องทุจริตและ ให้บริการ โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความ เป็นธรรมาภิบาล สอดคล้องกับ บวร วิเศษสุนทร (2550 : 95-100) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็น ของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักคุณธรรมมาใช้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับฉลองนพ อัมพรัตน์ (2550 : 80-81) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติ ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลในตำบลกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การ

ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับณพัฑฐอร์ ศรีชนะ (2555 : 85) ได้ทำการศึกษา การบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสันติ ไชยมหา (2555 : 75-76) ได้ทำการวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก

4. ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ในองค์กรสามารถบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จึงกล่าวได้ว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการบริหารองค์การมาก ดังที่ ศาสตราจารย์ฟลิปโป (Filippo, 1966 : 121) ได้อธิบายเกี่ยวกับความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นพันธะที่ต้องดำเนินการในสิ่งที่กำหนดไว้แน่นอน และต้องดำเนินการให้สำเร็จ โดยผูกพันกับพันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์ ปัจจุบันผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามได้ใช้หลักความรับผิดชอบอยู่แล้ว เพราะต้องทำงานตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภา และกฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งไว้ชัดเจน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544 : 7-9) ที่กล่าวถึงธนาคารโลก หรือ World Bank ที่ได้นำความรับผิดชอบไปใช้ เป็นลักษณะและวิถีทางของการที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อการพัฒนา สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายฉบับแรกในการสร้างการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในระบบราชการ การออกกระเบียนนี้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยมีสาระสำคัญ คือ ยุทธวิธีการสร้างระบบการบริหารราชการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ประกอบด้วย หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน สอดคล้องกับ บวร วิเศษสุนทร (2550 : 95-100) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใน

เขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ด้านหลัก
 ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปาลาสีมาส์ ซีรัฐมานนท์ (2551 : 72) ได้ทำการศึกษา
 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ
 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ มีความ
 คิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ใน
 ระดับมาก สอดคล้องกับ สันติ ไชยมหา (2555 : 75-76) ได้ทำการศึกษา การบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย
 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน
 จังหวัดนครพนม ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

5. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำส่งผลต่อความ
 สำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้
 อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จของ
 การบริหารงานตามการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพราะการมีภาวะผู้นำ เป็นจุดดาวประทีปของ
 องค์การ เป็นสัญลักษณ์ขององค์การ และเป็นศูนย์รวมแห่งพลังร่วมของบุคคลในองค์การ และเป็น
 หลักชัยในการดำเนินงาน ภาวะผู้นำจึงมีอิทธิพลในหน่วยงานมาก การมีภาวะผู้นำจึงมีส่วนสัมพันธ์
 ใกล้ชิดกับคุณภาพ และคุณค่าและความสำเร็จขององค์การ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของ
 การปกครองที่มีการกระจายอำนาจ หรือในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น ที่ต้องการให้เกิดการ
 บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ดังนั้นภาวะผู้นำจึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อความสำเร็จในการบริหาร
 จัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี
 ของเอดวิน (Edwin. 1966 : 235 - 236) ที่ได้อธิบายว่าการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็น
 แบบอย่างที่ดีที่จัดว่าดีที่สุดและอำนวยผลในการบริหารงานมาก เช่นเดียวกับกับ ริชชาร्डและเอนเกล
 (Richards & Engle. 1986 : 213-215) ที่อธิบายว่า การมีภาวะผู้นำทำให้สามารถการจุดประกาย
 วิสัยทัศน์ให้ผู้อื่นมองเห็น พร้อมทั้งปลุกฝังเป็นค่านิยมและสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้
 สามารถปฏิบัติได้สำเร็จ ตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ชีระจินต์ (2545 :
 72) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำของสาธารณสุขอำเภอในภาคใต้ โดยมี
 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำของสาธารณสุขอำเภอในภาคใต้ 2) ความสัมพันธ์
 ระหว่างปัจจัยประกอบตัวบุคคล ปัจจัยจิตลักษณะของสาธารณสุขอำเภอกับภาวะผู้นำของ
 สาธารณสุขอำเภอในภาคใต้ และ3) เพื่อหาสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของสาธารณสุขอำเภอใน

ภาคใต้ ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของสาธารณสุขอำเภอในภาคใต้ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับสูง

3. ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมือง

ที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้สถิติการหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบุคคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับ

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามที่มีค่าการประเมินการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีสูงสุดจำนวน 5 คน และต่ำสุด จำนวน 5 คน รวม 10 คน เพื่อยืนยันรูปแบบ พบว่า 1) ด้านนิติธรรม

โดยให้การอบรมความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายและระเบียบปฏิบัติแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล และควรให้ความรู้ประชาชน เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรและของบุคลากร เพราะการรับทราบกฎหมายร่วมกันสามารถทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน และรู้ว่าสิ่งใดที่ทำแล้วไม่ผิดกฎหมาย สิ่งใดทำแล้วผิดกฎหมายก็ควรหลีกเลี่ยง สอดคล้องกับแนวคิดของนายนานา เกิดวิชัย (2549 : 12) ที่อธิบายว่ากฎหมายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ และมนุษย์ในสังคมก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้กฎหมาย ในการรู้กฎหมายนั้น

มีความสำคัญหลายประการ คือในฐานะประชาชน การได้รู้สิทธิและหน้าที่ของตนตามกฎหมายสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เพื่อความสุขของของตนเองและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่ง เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดตนเองกระทำผิด อันเนื่องมาจากความไม่รู้กฎหมาย ในด้านการเมืองการปกครองประชาชนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน เช่น การใช้สิทธิแห่งตนในทางการเมือง เป็นการปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดี และในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง สามารถปกครองได้อย่างเสมอภาค และให้ความเป็นธรรมกับผู้ถูกปกครอง เพราะ

กฎหมายเป็นเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติของพลเมืองทุกคน ดังนั้น นิติธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพราะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินที่ดำเนินไปอย่างมีกฎและศติกา มีกลไกของรัฐทั้งทางการเมืองและการบริหารที่มีความแข็งแกร่งเพราะมี

กฎหมายที่เป็นธรรมรองรับ มีผู้ใช้กฎหมายที่ยุติธรรม ทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส รับผิดชอบ และเป็นธรรมทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับอานันท์ ปันยารชุน (2541 : 12-13) ที่ได้เสนอหลักนิติธรรมเป็นองค์ประกอบของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไว้

โดยกล่าวถึง การปกครองโดยกฎหมาย กล่าวคือ บุคคลทุกคนเสมอกันในกฎหมาย บุคคลจะต้องรับโทษเพื่อการกระทำผิดอันใดเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และจะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีจากศาลยุติธรรม 2) ด้านความโปร่งใส โดยเชิญ

ตัวแทนประชาชนเข้ามาสังเกตการณ์ตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงาน เป็นการมุ่งเน้นให้เห็นถึงการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในองค์การของรัฐที่ได้กระทำการเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ โดยปราศจากการซ่อนเร้น เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตน สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกฤษฎีกาสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่ได้ระบุหลักความโปร่งใสไว้ด้วย โดยอธิบายว่าความโปร่งใสเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนทุกฝ่ายเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ สอดคล้องกับกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดองค์ประกอบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดให้มีความโปร่งใส (Transparency) ไว้ในองค์ประกอบ หมายถึงการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบได้ ชัดเจน เปิดเผย เป็นไปตามที่แจ้งไว้กับประชาชนหรือสาธารณะ สอดคล้องกับนักบริหารที่เป็นอดีตนายกรัฐมนตรีของไทย คือนายอานันท์ ปันยารชุน (2541 : 12-13) ที่เสนอหลักความโปร่งใสเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไว้ โดยอธิบายว่า วัฒนธรรมรัฐจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าทุกอย่างอยู่ภายใต้ระบบที่เต็มไปด้วยความน่าสะพรึงกลัวหรือภายใต้อำนาจรัฐและระบบราชการที่ลึ้นฟ้า โดยที่ประชาชนไม่มีสิทธิที่จะทราบข้อมูลข่าวสารมีกระบวนการปกครอง และการบริหารที่ขาดความโปร่งใส ดังนั้นจึงมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2540 ที่ให้สิทธิแก่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางราชการได้ ในหลายประเทศจึงถือว่า “สิทธิในการรับรู้” (Right to Know) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญเพื่อใช้ในการควบคุมตลอดจนตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบ้านเมืองให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามครรลองครอง 3) ด้านคุณธรรมคุณธรรม โดยจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกฝังเรื่องคุณธรรมทั้งผู้บริหารและพนักงานควรรับการอบรมร่วมกัน อย่างต่อเนื่อง มีบทลงโทษผู้กระทำผิด และควรมีตัวแทนประชาชนรับทราบ การตัดสินใจที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะคุณธรรมหมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดิงาม ในทางการเมืองการปกครอง หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองและประชาชนพัฒนาตนเองในด้านความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ สอดคล้องกับสถาบันพระปกเกล้า (2545 : 10-12) ที่อธิบายว่า หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดิงามโดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543 : 2-9) ได้กำหนดหลักคุณธรรมไว้ในหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยอธิบาย

ว่า การมีคุณธรรม ทำให้การร้องเรียนลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น สังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2546 : 13 - 15) ได้กล่าวถึงหลักคุณธรรมว่าเป็นองค์ประกอบ ของหลักการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดี หมายถึง การยึดมั่นในเรื่องความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติกับคน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมให้ ประชาชนได้พัฒนาคุณธรรมตนเองไปพร้อมกัน ทั้งนี้เพื่อสะท้อนคุณค่าที่พึงปรารถนาของมนุษย์ 4) ด้าน ความรับผิดชอบ โดยมีการประเมิน ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารงานและการ ปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่ง โดยกำหนดไว้ในกฎหมาย ควรให้ผู้นำประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับทราบงานในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทั้งนี้เพราะความ รับผิดชอบ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ในองค์การสามารถบริหารงานให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ และบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ถ้าขาดความรับผิดชอบแล้ว การบริหารงานนั้น ไม่อาจดำเนินไปให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพราบรื่นและเรียบร้อยได้ จึงกล่าวได้ว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการบริหารองค์การมาก ดังที่ศาสตราจารย์ฟลิปโป (Flippo, 1966 : 121) ได้อธิบายเกี่ยวกับความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นพันธะที่ต้องดำเนินการในสิ่งที่กำหนดไว้ แน่นนอน และต้องดำเนินการให้สำเร็จ โดยผูกพันกับพันธะผูกพัน หน้าที่การงานและวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับ ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ (2545 : 44-45) ได้อธิบายว่า การทำหน้าที่เกี่ยวกับการ บริหารงานภาครัฐต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องเกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือ การตัดสินใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ หรือการกระทำในนามสาธารณะ สอดคล้องกับมนตรี กนกวารี (2548 : 1-60) ที่ได้อธิบายบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดและคุณค่าใน เรื่องการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยระบุหลักความรับผิดชอบ ซึ่งหมายถึงการสำนึกในความ รับผิดชอบต่อสาธารณะ และเคารพความคิดเห็นที่ 5) ด้านภาวะผู้นำ โดยให้มีการศึกษาอบรมภาวะ ผู้นำให้กับผู้บริหารทุกระดับขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ผู้บริหาร ควรเสียสละให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ผู้นำที่ดีต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เพราะภาวะผู้นำที่เป็น ศิลปะที่ก่อให้เกิดการยินยอมตาม (Leadership as the art of inducing compliance) เข้ากับเจตจำนง ความต้องการและความปรารถนาของผู้นำ เป็นศิลปะที่ก่อให้เกิดการยินยอมที่ผู้อื่นยอมปฏิบัติตาม สิ่งที่คุณำต้องการ การมีภาวะผู้นำ เป็นคุณความประทีปขององค์การ เป็นสัญลักษณ์ขององค์การ และเป็นศูนย์รวมแห่งพลังร่วมของบุคคลในองค์การ และเป็นหลักชัยในการดำเนินงาน ภาวะผู้นำจึงมี อิทธิพลในหน่วยงานมาก การมีภาวะผู้นำจึงมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคุณภาพ และคุณค่าและ ความสำเร็จขององค์การ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในองค์การหรือ หน่วยงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเอดวิน (Edwin, 1966, 235-236) ที่ได้

อธิบายว่าการมีภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุด และอำนวยความสะดวกในการบริหารงานมาก เพราะการบริหารงานจะกระทำไปในนามของกลุ่ม สนับสนุนให้มีการปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงาน เน้นความร่วมมือร่วมมือใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สร้างสัมพันธภาพอันดีต่อกัน มีการร่วมมือกันปฏิบัติงานและส่งเสริมให้มีประสานงานกัน เช่นเดียวกับกับ ริชชาร์ดและเอนเกล

(Richards & Engle. 1986 : 213-215) ที่อธิบายว่า การมีภาวะผู้นำทำให้สามารถการจูงใจประกายวิสัยทัศน์ให้ผู้อื่นมองเห็น พร้อมทั้งปลูกฝังเป็นค่านิยมและสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้สามารถปฏิบัติได้สำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนั้น โรเบิร์ต จี. แทนเนนบาม และคนอื่น

(Robert G. Tannenbaum & Others . 1995 : 24) ได้พบว่า ภาวะผู้นำคือการมีอำนาจ มีอิทธิพล หรือมีความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขา จากแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหล่านี้ทำให้เป็นเครื่องชี้ชัดว่า ภาวะผู้นำจึงน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ดังนั้นรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านด้านนิติธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ และด้านภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงบวกความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี จะส่งผลให้การบริหารงานตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการกระจายอำนาจ จากการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามในทางลบ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรกระจายบุคลากรและงบประมาณ กรณีที่มีการกระจายงาน ควรกระจายอำนาจตามตำแหน่งที่รับผิดชอบอย่างแท้จริง ไม่ก้ำก๋ายงาน เพียงกำกับดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานและเป้าหมายขององค์กร จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีความรับผิดชอบต่องานและภาคภูมิใจในงานของตนเองจึงทุ่มเทความสามารถให้กับงาน

1.2 ด้านความยุติธรรม จากการวิจัยพบว่า ส่งผลต่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามในทางลบ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรส่งเสริมใช้กฎหมายกับประชาชนเป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรจัดสรรงบประมาณอย่างยุติธรรม ควรรวมถึง ควรมีระบบมีหลักฐานการพิจารณาความดีความชอบของพนักงานที่ชัดเจน

1.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม จากการวิจัยพบว่า ส่งผลต่อการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ในทางลบดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบควรเปิดโอกาสให้ทุกหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเสนอความเห็นในการบริหาร ปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหา รวมถึงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการบริหารงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยในคราวต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยปัญหาในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านความยุติธรรม ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

2.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการบ้านเมือง ที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านความ ยุติธรรม ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY